

ПОМОДЬЯКИЙ ПОДОГ

радикальний, політичний і економічний часопис — виходить в кожді суботу.

Адреса Редакції: ЛЬВІВ, Ринок, ч. 10., другий поверх.
Редакція рукою не звертає. — Анонімних дописів не приймається.
Передплата 100000 мк. в місяць. За границею 50 amer. центів, або
їх партість в іншій валюті в чвертьрів. — Членове жонто Ч. 151.520.

Адреса адміністрації: Львів, Ринок 10. II. коло бібліотеки „Пресвіти”.
В справі оголошень звертатися до Адміністрації. — Ціна оголошень:
75.000 мл. за 1 вірш дрібного друку в анонсової частині. Дрібні оголошення
до 30.000 мл від слова. **Ціна почишірника 25000** Мл.

Чотироповерхові домагання!

На зізді лівих польських селянських партій виявилося, що польська лівиця не має ані охоти ані відваги взяти владу у свої руки, бо ані нічого лішшого в теперішнім стані не може видумати, ані колиб і видумала, то перевести в життя не є в силі. Ціла робота виаволенців і польської партії соціалістичної зводиться до того, щоби робітництво знало, що вони кричать і не погоджуються з правилом.

Така робота лівипі довела до цього, що чотирех послів нравиця вже вижерла з сойму, позбавила їх посольської недоторканності та віддала судови за їх становище оборони працюючих мас. Найбільше наполо-
~~жено-змінніє~~^{к відданням} судови отрим-
ніх двох послів і з тої причини шукає порозуміння в послами національ-
них меншостей, щоби сяк так охоро-
нити себе перед нравицею.

Недавно відбулася нарада між представниками польської лівиці а меншостей. Посол барон Тугут, презес „Виаволення“, відповідаючи на промови представників непольських народів в Польщі, а особливо голові українського клубу п. Підгірському, заявив, що за підставу якоїнебудь співираці польської лівиці з послами непольських народів надежить узнати неоспоримість державних границь Польщі і конституції, яка зачоркає так широкі рами розвитку для всіх народів. Дальше бажає Тугут, щоби непольські народи не покликувалися на трактат о меншостях, яким заграниця зобовязує Польщу окремими законами в відношенню до меншин, бо польська демократія вважає той трактат вимушеним. Відтак виказуває п. Тугут похибки тактики українського клубу і заявив, що Українці мають чотироповерхові домагання, на які ніхто не може погодитися.

Польська преса подає, що „щира“ бесіда Тугута зробила велике враження на представників національних меншин. Може. Але все-таки ми не віримо в це, щоби та „щирість“ могла зробити корисне враження на наших послів. Що найвище могла їх упевнити в цьому, що нема з чим говорити.

Природні домагання українського народу називає лівиця чотироповерховими домаганнями! Конституція має після її думок дуже широкі рами. Щакаво, що лівиця буде 4 роки при

владі, а широка конституція не змогла усунути хочби одного громадського комісара, не вратувала нашого шкільництва і т. д. Лівиця ще тепер, в хвилі, коли й правиця й лівиця говорять і пишуть°), що „gmina Państwa trzeszczy i dach zaczyna się palić” — не може позбутися імперіалістичних, антидемократичних норовів.

Минулася в час Думки, Когутки, Михасі, Шмігольські і іаші, то чи мунулася колишні спілка і значіння партії?

Ні! я вірю, що між нами, срібчаними •
люде такого розуму і ідеї як вичислени тут
наші пропідниаки селяне, передовсім з мол-
одших селян, що та з оружжям в руках
і в небезпеці життя боролися за землю і ве-
лю; брак ім тільки тої енергії, зачлу, зав-
життя, що у наших батьків було.

Та тому, що ми, по тижніх ударах судьби вже прозуяли, відочали, а чолівчі і пуртіза робота в занедбаню час не жде, бо будучі події можуть нас застать знову непріготованими, кличу до вас товариші селянські: до діл, до праці, до пуртізного освідомлення і організації.

В кождім селі, де є хочби 4—5 свідоміших громадян, селян, некай прочилюєть собі ті стрічки, нехай скличут інших громадян, пояснять їм на підставі давніщих і новіщих партійних видань (дуже добра може послужити як підручник для цього книжка Карла Коберського п. а. „Українське народництво по обох боках Збору”, яка вийшла недавно) програму і організацію (які створюють учасники революції в містах і містечках в календарі „Громада” за 1923 р.) та некай з власної присуки зложать в собі місцеві управи УРП. виберуть голову, співробітника і бібліотекара. Зложить хочби цікком малі вкладки і на кождих 5 членів заміните сумеруйте собі партійний орган „Громадський Голос” та закуїть для всіх разом найкращі із партійних видань, які мають складі адміністрація „Гром. Голосу” у Львові, Ринок 10 П. пов.

Криве обличча.

Довоєнні „Селянські Долі” в Луцьку:
„Недавно вибрали в польськім сеймі комісію для розслідування кровавих подій в Бориславі під час штрайку. Посол Скрипка домагався, щоби в комісію увійшов представник від Українців,

Проти цього виступив польський соціаліст Морачевський і Вазиленець Тугут.

Треба їм дякувати за науку. Нашого народу не прийдеться після таких виступів переконувати, що такі польські соціалісти і Визволенці

Товаришам солякам під зиму на розвагу.

Приходить зима, а з нею ми селяни можемо хоч в частині відігнути і посвятити вільний час іншій пропці. Передовсім не повинні ми замарнувати доагах зимових вечорів, а зужити їх на придбання нового гospодарського, чи воїкого іншого значення з одного боку і на нашу організацію з другого боку. Коли ми через весну, літо і осінь ізматикої боротьби о хлібі для себе і для всіх які не орють і не сіють, а збиряють, не маючи зможи, відповідного часу посвятити на користь для нашого духа, то зимою мусимо це допожити, коли не хочемо бути якою постійно найбільш панікуваною, найбільш нужденою, хоч найчеснішою. Тому у зимовий час повинні товариші селяни ради юти, передовсім використати на поширення партійної свідомості і організації.

Селянське радикальне пізнання тимчаси, що радикальна партія, партія робітників має власне тоді право на найбільше широту і розвивалася з подорожчанням усією, чого П. проголосив у своїх листах до селян

Цей радикальний гурток, кожай він буде числом і невеликий, але карний і ідейний; коли точно буде в означений час сходження на читання п'ятьої літератури і на паряди, то побачите, що гурток цей переведе свою лісту при всіх виборах, чи громадських, чи повітових чи інших, переведе успішно всяку боротьбу з визаскувачами соціалістів і т. д. Такі місцеві гуртки, чи управи партії скворять осіля повітову управу партії, де вже будуть обговорювані і спрішувані справи, які торкаються справ цілого повіту и. пр. справа штрайків, справа віч, всіх виборів, охорона професійних інтересів і т. д.

Я певої братія величе, що коли в цьогоріці буде лише кілька соток дійсних кирилік-членів радикальної партії, хоч легко може-ба бути і кілька тисячок, то се буде силь-

В Імені Річизброполигот Польської!

Суд окружний парний ино Требуша про
се з під у Львові рішав по внесок Державної Пре-
кураторії що заміст членом «Громадській Голос»
число 42 з дні 24 лютого 1943 в артикулі під
заголовком: 1) „Вічні Стамінавові” в устуших
між словами: всьма сцени в: IV. Важкощть; 2) в
рубриці „Зі світа” потягн зачинючим від слов:
В Польщі думка в цілості; 3) Нейдосябальна по-
даткови фінансів” в устуших між словами: удара-
ти в: українського маєтить в собі ефект аморальну
а) з н. уявив доволіму в дні 20. лютого 1943 в
конфіскату за оправдану і параліз залишив цілого
молоду і видав по думці б. б. в. в. в. в. в. в. в. в.

Задачи этого раздела направлены на то, чтобы помочь учащимся лучше понять и запомнить основные понятия и правила математики.

Платить с тем боянаму приходится
Богдану Гавриловичу Красовскому

потре знати, чого хоче і куди хоче Йти і поведе ваше селянство туди, куди вимагає інтерес народних робітників нас. А до цеї праці не потрібуємо окремого дозволу, ани ласки, які працюють, бо політичні організації можуть свободно розвиватися на підставі давнішого австрійського закону, який у нас обов'язує і який сама польська влада визнає. Збори можна скликувати, домірочні, на підставі § 2. о зборах, при чому треба відзначати, що кожної з присутніх має зі собою запрошення підписане скликуючими і число порядкове на запрошення, що по годжувалося з лістом присутніх. Деколи жадають теперішні власти, щоби запрещуючи звалі освісти всіх присутніх, хоча ждання такого австрійські власти віколи не ставили. Колиби політичні власти таке довірче зібрання розвивали, то це будь би з їхнього боку доманням закону і переслідуванням політичних і професійних організацій.

Про склад місцевих узваців підкажите позімніти тільки Секретаріат У. Р. П. у Львові, Ринок 10. II. пов. але вікого більше, хвба що свою повітству, чи окружну управу У. Р. П.

Але до діла братя селянне! Покажім ми свою мужніцькою роботою, що к ли нам інтелігенти не дуже раді в нашій організації помогти, то закасуємо ми може їхню роботу і дамо собі раду у сраці над поліпшенням своєї долі, хоч їхню поміч праймемо завжди з віячістю і її відоювіда ашануємо. Але віажайте, що й та інтелігенція сьогодня бореться тілько о існування, тому нема чого віжадати, а самому братися за діло.

Микола Рогуцький
господар в Купновичах.

Від якогось часу почалися у с. Березові віжні п. Печенижин переслідування. 18. жовтня п. б. арештовано студ. Василя ~~учительку~~ Малковичівну Зіну. Задушували її "przynależność do uk. bojów". та "antypaństwowe narady i działalność". Щойно в падолисті виузвали їх на велю. На довоєні місцевих рим. кат. "шляхтичів"

арештовано 13 XI. Геннія Махайлі (нар-учитель) та свідомих селян Арсеніча Мих. і Сором'янського Із., які сидять, як "забота-зусі" до сьогодня в коломийській тюрмі.

Задумали відбудувати польський "Sokół", який з невідомих досі причин згорів 1922 р. дотла. До цеї

Вислав частину постерувку до Березова, щоби разом з вітром грав людій до роботи. Кождій має зложити 2 кубічних метри каміння. Хто не йде до роботи, у того фантують. В Автсея Фільча не було що взяти, то замкнули його до арешту. Поліція забрала для себе "Пародний Дім" та "уряду". Кождій хто має 1 кона, має привезти 1 куб. метр каміння з Текучі до Березова (ок. 6. км.). У зимі мають звати дерево. А нагорода яка? — Прикладом у діло. Та мимо того деякі гаруби не сумують і кипать собі, чим будуть покрирати "Сокіл", соломою, шумеллю чи леном. Довідалася поліція, арештувала 4 ос і била Миколу Фільчу. Шукають знову за В. Генником та Малковичівною (яку усунули з посади), але вони десь зникли. I. Пр.

"Konstytucja do kieszeni!"

Дня 8. XII. у Львові відбулося засідання Ширшої Управи У.С.Д.П., в якому взяли м. і. участь українські соціялістичні послі. Під час засідання, яке відбувалося на підставі § 2 зак. про збори, впала як звичайно, на салю поліція і розпочала провірку документів і запрошень. Не обійшлося очевидно без грубих виразів і протиконституційних неформальностей.

Тут же лучилося найбільш марканте. На заяву послів, що в Польщі існують ще якісь конституційні приписи, і на предложення послом Приступою друкованого примірника конституції, який він вийняв з кишені, комісар поліції крикнув: "Kopstyta do kieszeni!"

Коментарі зайді.

"Н. Прапор."

передше коммасукть свої грувта, бо на загінчиках така машвила відочого!) а хочут, то все реблять спілкою. А що вийде, то тим ділаться відповідно до цього, хто кілько має та на якім полі. Бегатком з них сестає ще много часу, щоби робити коло своєї спілкової молочарні, чи свєсі фабрики полотна, міна, цукру, виправні шкіри, цегольні, дахівкарні, млина і т. д. в яких теж ділаться заробком.

Але відразу до цього не пройшло. І там, довго жили люди як люди коло себе і вони ком дивилися на себе та деколи яни приятлювали. Але коли біла і візиск зачали голодом добиратися до хлопської стріхи, тоді селянин побачили, що нема півава по одному вийти з біди, або виграти з панами війну. і ось вони зачали звязувати і спершу в малі спілки. Ог так. То кушили молотілку, то візаку і т. д. Але бачили, що то ще не ратує їх перед панами. Все панови або краще зародить і рхастеть він за хлопські поля, бо хлон не дас собі ради на своїм полях мусить все лашти все бордаги й тікати в світ за очі. То зиску таке становиться, що фабриканти змовляться і піднесуть так ціну на свій товар, якого селянин потребує, що просто за голову халайся й віддавай усю свою кервавицю за те, що купець заправить. Поглянули селянин навколо та довго не розуміли, що за лахо та напаст. Аж тут чуяли якийсь вітрати зробили робітники. І кров навіть ллялася і побачили, як робітництво гуртується і хоч бідує, то на роботу не йде до фабриканта, хоч з голову робітництві діти плачуть і хоч пані військо за робітництво вислаєть. Бачуть селянин й дивуються. Та пібі як?

Огсе з фабрика робітник живе, а на роботу до фабрики не йде! І то хоч одії до роботи не стали, та другі теж не підуть. А на селі, то Боже мій, відразу одна сорока з ідота, а десять нових на пліт — так і до дідача. Не пішли з одисого села, то прийшли з десятого, та з цього лишилися панови а

Шкільна опіка.

Польські шкільні власті посвятили бого уваги українським державним школам. Кілька соток українських державних школ перенесли на польські. Там де це сталося, родичі Українці повинні безумовно стартися, щоби школа знову стала українська. Треба рішучо домагатися цього в інтересі власних дітей, які чайже більше віймуть і навчатися в рідній мові як в чужій. Хтось, як хоче, може тибі як деякі мудрі з львівської кураторії, вчитися польської мови з польських шкільдів, але дитині не повинна шкільна влада утруднювати здобування знання, і її обсвізком ширити освіту, а не вимальфабетизму, хочби це може й було вагідно кресовим поміщикам.

Чим більше пані Прушиські, Гломбінські і т. д. висідаються на ташу школу, тим більше панівни ми згуртуватисяколо нашої власної преватної школи.

А виступи за наші школи йде великий. Це саме є звяк, що ваша школа не в смак кресовим дідачам. Вони засідають тепер по різних міністерствах. Половина польських міністрів в кождім гabinetі це галицькі "родаки", тому є не давниця, що тільки уваги присвячують вони нашому найменшому проявови життя. Але коли вони виєрті, то ми панови не бути ще більше впертими як вони.

Незважаючи на князя кураторія варовадити в приватні українські школи урядовани і польські мови. Державні школи утримують тепер фактично сама громада. Держава діє тут тільки свого учителя. Але приватні школі держава не дає нічого, а помимо цього жадає від них, щоби вони варовадили в себе польську урядову мову.

Але на тим не кінчиться. Кураторія зачиняє навіть замикати приватні школи. Пані мон. ч. 9853/1 S, куратор Собінські закрив дві приватні школи в Дрогобичі. Причини подані такі: 1) поміщені в невідповідні 2) в науці не придерживаються обов'язуючого програму, 3) не вчать зовсім історії і географії польської держави 4) не мають наукових середників, 5) поступ в науці слабий або недостаточний, 6)-на вищий ступінь переходить ученики з недостаточним поступом 7) Товариство не повідомило шкільну Раду про учителів 8, III і IV класу от-

Про партійну і професійну організацію селянства.

Давніми часами гуздрився швець на своєї трипіжки, тюпав ткач коло своєго веретенця, слізав кревець в темній комнаті, глядівши писака над папером та з деревляним плугом мучився хліб-роб. І ледве на ледве за цілій рік могли вони обслугувати до 50 людей свою роботою.

Сьогодні часи змінилися.

Богато з тої роботи захопила фабрика і машива та повернула майстерія в робітників. І людей наможилося тепер тільки на світі і їх потреби так зросли, що ті майстерії не настарчилі свою роботою того всеого, що людям потрібно. І фабрики черевіків, волотна, сукна, одягів, друкарні, які тисячами випускають все потрібне для людей. Що тільки селянин "господар" на своєму обійті, але і в него зачинається господарка змінювати.

Чим більше він стає свідомий, тим більше він має вимогів і потреб, тим більше людським він хоче зажити життя. Тим більше він мусить заробити, щоби мати за що купувати для життя. Тут і там треба книжку або газету купити, або образ, або взагалі щось, що досі лишень в місті панам служило. І тому селянин мусить спійматися, щоби він міг скоро покінчити свою чи то пільну, земельну роботу, а взятися за якусь іншу, або йому також може привести заробок. І тут йому зачинає помагати машини. Щораз менше на світі часток селян, які це давнину давно буvalо. Щораз більше селянин стає ще робітником і та буде йта дальше. На заході та в Америці богато селян закупують собі спільні великі господарські машини, якими орюті сіють, і збирают і молотять в десять разів споріше як рукою, чи зачіпаним нашим сільським пріладцем. І гоміні собі не розбивають! Хочуть — то

людям школа. А в робітників ві. І за голову згине і трупом від жандармської кулі впаде, а робітничі організації не зрадить. А за тиждень, два, вже фабрикант мусів піднести заробітню плату робітникам і або згодиться, з тим, що мініше до його кишени впаде, або піднести ціну за свій товар.

А звичайно, що кшталтстви тяжко з тим погодитися, щоби він менше з людей шкірі здер. Огож він відносить ціну за товар. Робітник дав собі раду, бо виборов собі більший заробок, а селянин не тільки, що своєго заробку не працільшив, але ще й за фабричний товар мусів більше заплатити.

"Навчить біда попати", як сі нема чого вхопити, — каже народна приповідка. Так було з західним селянством. Отож пішло воно до робітництва і придивилося, що це за організація така, що великим капіталом потрясе і робітникові краще життя на боре і політичне значення робітництва підносить і навіть міський товар в гору підносить, саме тоді, коли селянський товар не то, що не підвіщився в ціні, але й впав.

Пішли ті селяні і подивилися, що це за робітнича організація така?

І побачили, що це в першу чергу професійна робітнича організація, а відтак сильна партійна організація.

І тепер ми бачимо тут наглядно на сході Європи, що значить така партійна і професійна організація робітництва і браків серед селянства. І в Німеччині і в Польщі і в Росії, всюди, де не було професійної селянської сільської організації, селянський товар впав на безцін. Тому треба селянству нашому добре приглянутися, що таке партійна і професійна селянська організація. Але проте нашішемо більше в сільському і дальніх числах "Громадського Голосу."

(д. б.)

(Далі буде).

* попом бути.

верено без позіомання і дозволу шкільної Ради, 9) шкільні акти в провадженні недокладно, 10) школи живуть незатвердженім курсом рівні, нечакот, 11) віддають сідощів на бляшках народів шкіл, чим народжують наслідки в блуді, 12) народжують в сідощів термін неістинного українського єб «ду», 13) учительство зачіюється проекцією супротивника шкільного ієсекта, 14) учительство в знає повсючні з верхового становища до польської держави а школи в siedl skiem agitaції і захопленнями протидержавного виховання українські І, та, як «російські» дітвори. Пітвайця причину найтови писловий п. куратор при ківці та, що публичні школи застражують в заперечності потреби kulturalne i religijne сподішності руського.

Як бачим, причин так багато що цікаве догодини. І догадувати не думаемо, бо північ переконувати людину, яка в горі каже що польська школа нас цікаво не застражує, не відповідає.

Треба всю свою працю працювати до своєго і недатися, не податися, хочби комусь з людьми очі вискачували і пров його відклада.

Д-р Петрушевич переїзджає до Харкова.

Як доносить польські часописи президент Укр. Національної Ради др Евген Петрушевич має в перших дни січня 1924 р. вийти до Харкова. З тієї причини має відходити українському урядовому правительству архів документів. На радянську Україну мають переїхати також старшина і стрільці з галицької армії, які не можуть повернутися на свою батьківщину і які не можуть сестувати в Чехії, бо чеські власти розкидали табори. Петрушевич має в Харкові стати на чолі галицького бюро, яке буде полагоджувати всі галицькі справи.

Дійні з місць.

Жабе пас. Косів. Тайні агенти на Гуцульщині нападають на людей. До чого доходить пакетство тайних агентів, прихвостів і кандидатів на війтів в Гуцульщині від опікю п. старости Сікорського свідчить слідчий факт. Два 2 грудня проходили Іван і Василь Волинюки спокійно біля пропіваний. Нагло почула за собою крик: „Stójcie! bo was zastrzelę!“ Вони не оглядалися але пішли далі. Тоді дігнав їх Гуцул Федъ Хімчак зі стрільбою, зняв її з плечей та намірився Волинюкам до грудей. Волиняки налякалися. Тоді розпещений панською ласкою Хімчак казав їм інші пільгі до Черемоша та стояти на „Habtacht!“ та зачав лягти їх ск. с. і „вашу маті“. Чому ви нестали на мій приказ? — питався. Ви знаєте, що я австрійський капраль а тепер тайний агент і маю право десятьох настави, щоби одного злапати? Не помогло нічого це, що Волиняки заперечували Йому права зачиняти людей. Під террором застравивів оба до жда Вінера, та коли цей зізнав, що вони спокійні люди, захадав від них почастувку. Волиняки заскаржили Хімчака до суду, але наслідки всі-таки не є безпечно перед таєми тайними агентами, що єк виродки гроють людям крісами, заливаються і можуть як невідновідальні стати причинною великого венчання. Як можна м'яківати суже до рук?

Читальня в Ямниці. Громада Ямниця ставиславівського повіту, се вайсвідоміша громада в цілій окрузі. В сім селі гарно розвивається читальня, а при вій драматичний кружок, що дає представлення в окремих селах, а в також в пласт в одностороні.

25 листопада відбулися в Ямниці два свята: віддавано честь Іванові Симеонові, що ще 1843 р. був вбитий панськими посіканами за те, що два рази ходив вішком до Відня шукати правди проти дідича, що привів громаду, і посвячене нового читальнику будинку.

Ямница була ділком знищена у війні, вої затягнули або розібрали, а мешканці цієї рік скитаються во мазурах, або перевозяться на барахах в Гмінді.

І хоч без підмоги помочи, тимчасо приходиться Ямничанам відбудовувати свої садиби, то все таки вони не забули і за читальню. Поставили величавий будинок, де має міститься читальня, молочарня і велика сала театральна. Коло сего для трудящих всі, майстри безплатно будують, жінки маєтять стіни, муштів візять землю, щоби вирівняти ґрунт під будинок, діти дівгають каміні. Старий Юзеф Шпільчук захопував грома як до складок Гр. Малкі Катажин відомимо вильнують будови. Одн. Ребик старається о площі, а парох о. Гірняк зі своїм сином відносять всіх при громадській акції коло парканів про віти.

Гості, що приїхали на се подвійне свято подивлялися загальний задат і завзяття громадян.

Ціле село бrado участі в святі і слухали промов дра Бачинського, дра Філіпа і пні Брановської.

Лашає Ямничанам відоміти това риство „Січ“. Свідомість громади заспору, що вона здійснила привод до громадської праці, незадовго і сама товариство сживлять, а сусідні громади Гілів, Павельче, Сілець мусять віти слідками Ямничан

місце Люшерова, бо не має привільності балакати з Джорджем, який на него висипує всяку лайку і різник газетах. Тимчасом Франція позиччя від хрестити мовою себе приятеля. Звичайна людина, то важливі позичками ворогів, а держави тримають собі чими друзів. Недавно дала Франція Польщі 400 Ю.осікі 200 в Румунії 160 міліонів золотих франків позички. Чи нем же то тим державам, можна сумніватися тим більше, що всі ті гроші мають віти на вонні потреби. Вислід вибір в Англії і становище Італії вже щораз більше пишеться на появі Англії супроти Німеччини — селабило дуже французький вступ на Німеччину.

В НІМЕЧЧИНІ заходить новий канцлер Маркус окремих правів від парламенту, щоби при їх помочі запровадити лад в державі. Велика більшість «імецького парламенту» погодила я на його ждання. Ледве 22 послів веснуло проти цього. Була не вже крійна сила. В цій Німеччині настала велика доляція. Оден сідя контуз до 100 долярів, а метер співши досягти до 5 долярів.

БОЛЬШЕВИКИ в останнім часі поробили в лінії старання, щоби добитися в капіталістичних держав призначення своєго правителства. Цікаве те, що перший заговор про призначення большевіків фашист Муссоліні, котрий в Італії в найбільшим ворогом комуністу. Але зате мають большевики поробити Італії дуже в лінії торговельні уступки. За Італію наділти як також Франція призначила бльшевицьке правительство законним правителством Роді. В Москві вадиться, що ця антиста в короткім часі вступить в переговори з большевиками. Зате вони мають зрештися агітації за світовою революцією і позволити кооперативам та приватним людям вступати в безпосередні торговельні зносини з капіталістами заходу. Цілу комуву та всю революцію, як бачимо, постановили большевики в к. т. вкі дідуха на Різдво.

В МЕКСИКУ вибукала революція. Деянь штатів збунтувалися, а начальник повстанчих військ Каллас, зібрав 15.000 повійрів в Веда Круц та задумував маневрувати на столицю краю.

В ЯПОНІЇ згинуло під час останнього землетрусу 99.358 осіб. Равенік було 118.000 а пропавших без сліду 42.890.

ЮГОСЛАВІАНСЬКИЙ король Олександр віїхав до Париза на велику параду. Звичайно не добром пахне така поїздка королів для їхніх народів. В часі таких поїздок міняють людську кров за гроші. До цей поїздки привязують велике політичне значення.

В ПОЛЬЩІ хваляться, що мировий суд в Газі вирішив справу чесько-польського спору о Явожину по думці польських бажань Та ба! Але й чеські газети пишуть, що суд випав в їхню користь. Біда їх там знає, хто з них правду каже, а хто правду душить.

З ЛІТВОЮ, хоч вона мала знов Польщі не повеало. Вона звернулася через представника литовського Червоного Хреста, щоби яквебудь замиритися, а Летва відповіла, що находитися постійно з Польщею в стані війни поки Польща не вступиться з Вільна.

Газета „Час“ рідить, щоби Польща старалася дістати міжнародний мандат до виступу проти Летви (щось як аі Сх. Галичину), а тоді зачинати балакати щойно з Литвами.

ПОЗІР! 17. XII 1923. відходить відомий транспорт до Аргентини, Бразилії та до Урагваю, відомий в світі французької корабельної лінії Chargeurs Reunis. Львів, Городецька 83.

Прошу по усій інформації від твої адресою звертатися в справі подорожі. Відповідь відворто висилаємо. 1-1

Приймається передплатна на 1923 рік
„Сільський Світ“
місцевий присвячений усім губерніям
та сільському життю.
Передплата на останній (IV) квартал 25.000 р.
Одиновесло 6.000 р.
Редакція: ПЕРЕВІШЛЬ, вул. Золота 5.

Всячина.

На організаційний фонд УРП. зложили: в Мі. О. Винників 100.000, Р. Винників 150.000, Демчук 80.000, Саїн 20.000 всі з Сокала, Др. Лисій Тернопіль 500.000, Михайло Чухрай Гладильщика 250.000, О. Войно Дрогобич 100.000, Др. Лукіянович Левів 200.00, Др. Гуркевич Гамбр 2.000, Кульчицький Павло Львів 250.000, Винників Сокаль 2.000, Лесь Ткачук Станиславів 25.000, Володимир Шицак Тисмениця 500.00, Др. Бровкович Тернопіль 500.000, Палеровий 250.000, Гал-х 150.000, Білій 120.000, Курід 100.00 всі з Тернополя, Роман Бечицький 500.000.

На просвітний фонд „Гр. Гол.” зложили: в Мі. Володимир Шицак Тисмениця 50.000, Др. Ізяї Салагуб Белі 100.000, Василь Рищук 10.000, Лука Гелетюк 50.000, Федір Гелетюк 50.000, Марія Филипчук 10.000 всі з Жабі, Тимко Твардовський Новоселиця 150.000, Микола Загребічук 100.000, Михайло Прокопі 150.000, Степан Праймак 50.000, Михайло Кориута 50.000, Федір Бандяк 50.000, Микола Праймак 100.000, Михайло Гуцу вк 5.000, Дмитро Возняк 50.000, Василь Праймак 10.000, всі з Яку (імені початку Городенка) Др. Лев Бачинський Станиславів не принятій гонерар від І. Ф. 1.500.00, Маргін Корблюк Станиславів 15.000, Чиганчук Просвіти Рибіч 140.000. В чеських коронах зложило: Микола Балаш 10, Гончаренко Антон 10, Кошер йкий Остап 10, Левицький Віталій 10, Стасішин Іван 10, Тимченко Микола 10, Іасачко М. 20, Литвин Лев 20, Рівецький Степан 20, Стахів Матвій 20, Кульчицький Ілько 5, Остапович Михайло 5, Нірас Юрко 2, Станиславський Кость 2, Щерблю Іван 1, всі в Празі. Костирич Юліян в Тоушіні 10, Климчук Іван Любомір 15, Укр. Педагогічний Інститут в Празі 15, Др. Володимир Ласій Тернопіль 17.000. дол.

Позир Львів і Львівщина! В неділю дві 16 грудня відбудуться с год. 11 рано в львівському Адміністративі „Громадського“ Голосу довірочні збори Повітової Управи Української Партиї на поз. Львів. Всіх товаришів зі Львова і делегатів з сіл просяться пребути. — Др. Іван Волошин, Др. Василь Кіцула.

Виміна доларів. Правительство Задіненних Держав Америки звернуло виміну старих доларів на нові, бо велика кількість банкнотів є фальшивими. Виміну належить перевіряти до 6 місяців. До того часу належить уважати, щоби не принимати банкнотів з написом: „The Confederate States of America“, бо вони є неважкі! А важні з

написами: „The United States of America will pay itd.“

Наслідки безробіття в Бориславі. В однім нафтovім заведенню інженер Бідарчик звільнений зі служби робітником Йосифом Турка. Розжалений робітник був з осиркою до мешканців інженера і похав Бога, так тяжко, що жити його гроже смерть небезпека. Після викованого вчинку робітник утік.

Поправки. В статі Мих. Грушевського в ч. 41 закралися легкі помилки, які затемнюють зміст і повинні бути справлені: на ст. 3 1 шпальта рядок 13 з низу: Елемен-лу, треба: елементу, рядок 1 з низу: ушла, треба: жила, 2 шпальта 6—8 рядки з низу: залюднила, треба: заповнила, найкращим, рядок 4 з низу: виднігдане, треба: виднігдане, 3 шпальта 15 рядок з низу: могла, треба: могла, 6 рядок: продукціями, треба: традиціями, 4 сторінка 1 шпальта 1 рядок з верху: відрець, треба: відреці, 3 рядок з низу: точно, треба: значно.

Вже вийшло подвійне ч. 3 4 „Українського Студенга“, органу вільної думки українського студентства за жовтень-листопад з багатим змістом і ілюстраціями. Ціна 10 чесь. К. Адреса: С. С. Р. Praha Smichov, Plzeňská 83 II.

Редакція Селянського журналу „Наша Спілка“, який так подобається нашому селянству, просить наших письменників і селян надіслати свої праці і дописи з сіл для його журналу або на адресу редакції „Громадського Голосу“ або на адресу: Nasza Spříka, Praha, Šerikova 3/III. В дописах з сіл пишіть про все, що болить і сішить і чи живе серце українського робітнього люду. Хай „Наша Спілка“ стає для вас розв'язкою і науковою і провідником в боротьбі за кращу долю.

Дива природи. Недавно тому в Білгороді в Югославії перевели лікарі вдачу операцию на однім селянині, який був вагітний. Перед двома тижнями переведено подібну операцію з одною жінкою в Чернівцях, котра терпіла страшні філі в кишках. В обох

випадках причиною болів було те, що в середині найдено нерозкидані плоди. Лікарі пояснюють це тим, що особи ті розкидалися якайсь час в лоні матері як близнюки, але відтак одно з близнюків м'рніє та залишається мертвим в середині другого і так виходить в світ.

Курс чужих грошей. Дол. ам. 4,050.000, дол. кан. 3,750.000, ф. штерл. 15,500.000, чеські кор. 200.000, фр. фр. по 190.000, франк швейц. 560.000, австр. кор. 278.000 мкі.

Ціни на товарі за минулій тиждень: міссо 440.000, свиняче 500.000, солов'яна 900.000 до 1.000.000, масла 1.500.000, молоко 100.000 сметана 100.000, бар 500.000, яйце 50.000 бурабоди 1 кг 15.000, бураки 15.000, капуста салса 1.000.000, квашена 60.000, хліб 160.000, цукор 500.000, 1 літр нафти 170.000, каша гречана 110.000, шкірництвій тресік 100.000, риб 340.000

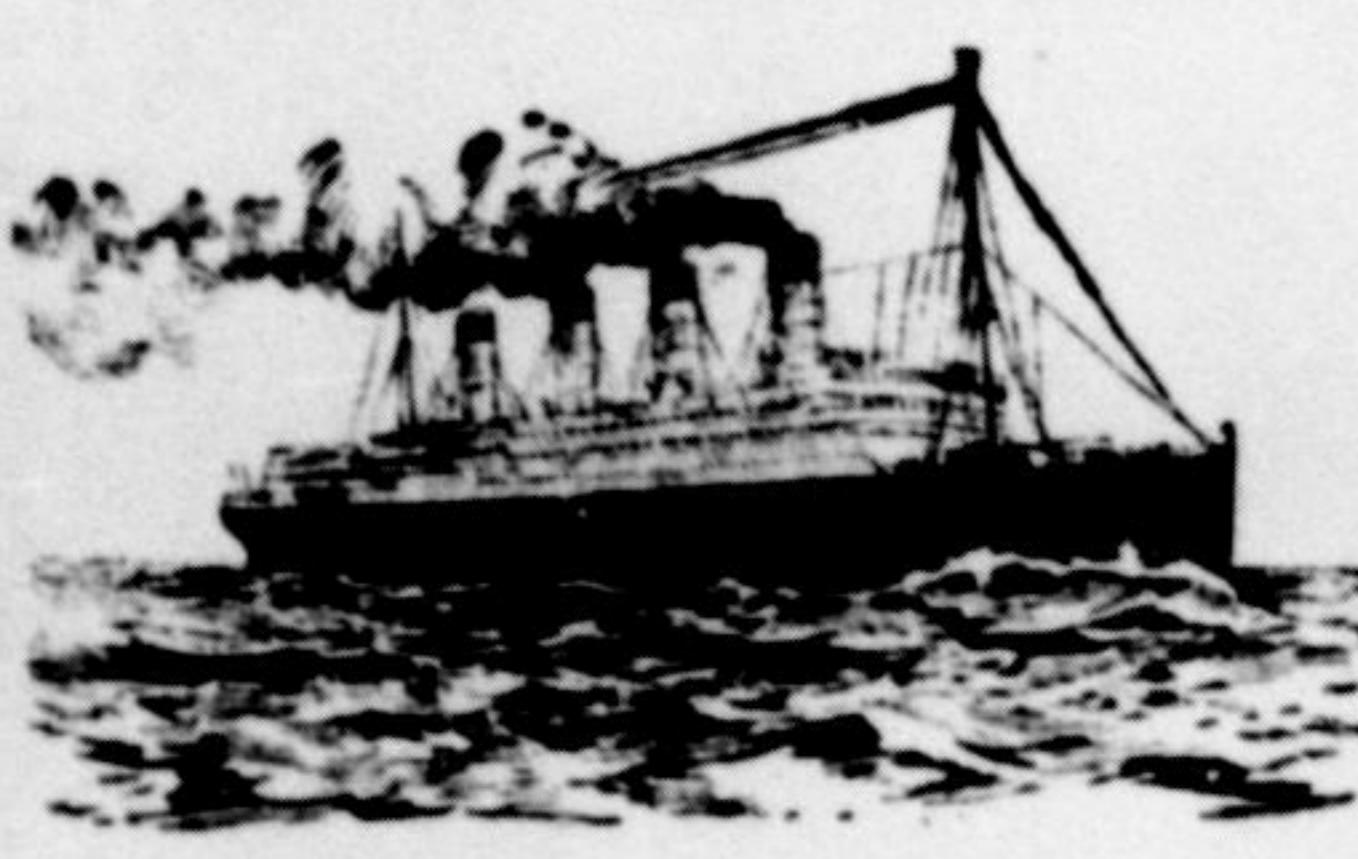
Інші ціни: 12.000.000, жито 8.500.000, ячмінь 8.900.000, овес 8.200.000.

ОЛІЙНІ МЕХАНІЧНІ будув. інженер-механік
ПАВЛО ДУРБАК
Львів, Чарнецького 26.

Адвокат і оборонець в карних справах
Д-р Іван ВОЛОШИН
веде канселіярію

Львів, ул. Фридрихів ч. 12, (пріл. ул. Калечі ч. 3, біля домуків „Сільського Госа.“)

АДВОКАТ
Др. ІЛІЯ САЛАГУБ
веде канселіярію
в Белзі в домі п. Червцовот.

White Star Line

ЛІНІЯ БІЛОІ ЗОРІ. НАЙБІЛЬШЕ КОРАБЕЛЬНЕ Т-ВО НА СВІТІ.

ГАРНОПОЛЬ вул. Тарновського ч. 5.

ЛЬВІВ, вул. Городецька ч. 36.

до АМЕРИКИ і КАНАДИ.

де продаються корабельні карти (шіфкарти) і уділяються інформації (поради) як устно так і на письмі в справах виїзду

„White Star Line“

має найбільшій найшвидші кораблі на світі як: „MAJESTIC“ 56.000 тон, „OLYMPIC“ 48.000, „HOMERIC“ 35.000 тон, „ADRIATIC“, „BALTIMORE“, „CEORIC“, „PITSBURG“, „ARABIC“, „REGINA“, „CANOPIC“, „HAVERFORD“, „CANADA“, „VEDIC“, „CELTIC“ і багато інших.

Кораблі ці називаються „МОРСЬКИМИ ПАЛАТАМИ“, бо їх зовнішній вигляд робить враження величезних плаваючих палат.

Третя кляса на морських палатах.

„WHITE STAR LINE“ звернула пильну увагу на належне урядження третьої кляси. — Салі, їдаліні і каюти є чисті і вигідні. Пасажири знайдуть помешкання в каютах (станцію)

Велике старання поробило „WHITE STAR LINE“ в напрямі належного виживлення пасажирів третьої кляси.

ТО ВАРИСТ ВО „WHITE STAR LINE“ Добра кухня на наших кораблях від давна тішиться заслуженого славою. — Пасажири третьої кляси одержують смачно приготовані страви без жадного обмеження в споживанню. — Вільний час пасажири третьої кляси можуть проводити в дуже гарно уряджених салях, нарочно для цієї цілі призначених, на розмови і товариські забави, або також на проходи, де для відпочинку найде кожий елегантний і вигідний фітель.

БЕЗПОСЕРЕДНА КОМУНІКАЦІЯ МІЖ ДАНЦІГОМ і НОВИМ-ЙОРКОМ і КАНАДОЮ.

Хто хоче їхати скоро вигідно і безпосередно (без перевідданих) до

Америки чи Канади

нехай сам зголоситься і других направляє до нашого борта.

Найбільший ваш ТРАНСПОРТ до КАНАДИ віходить зі ЛЬВОВА та ТАРНОПОЛЯ

22 ГРУДНЯ Ц. р.

УВАГА! Емігранти до Канади, що мають аже affidavit-и! Не занедбуйте нагоди! Зголосуйтесь до транспорту!

„WHITE STAR LINE“ ЛЬВІВ, вул. ГОРОДЕЦЬКА ч. 36.
ТАРНОПЛЬ, ТАРНОВСЬКОГО ч. 5.

З „Новим Роком“ — старі небилиці!

„Горбатого Й могила не направить“ — каже народня приповідка. Це саме приходить сказати Й про професора дра Михайла Лозинського по прочитанні його брошури: З „Новим Роком“ 1924, — Теперішній стан будови Української Держави і задачі західно-українських земель. Женева 1924.

Більшу частину брошури посвячено суперечці з автономічними резолюціями трудовицького зізду та їх оборонцями. Видно, що п. Л. нестратив ще респекту перед своїми колишніми хлібодавцями. Він постійно називав „трудову“ партію найбільшою та найсильнішою укр. партією в Галичині. Всякий хто живе в Галичині, та совісно слідить за політичним життям знає, що це давно минулося, що велич та сила „трудової“ партії це байка давних перед воєнних часів. Богато де чого змінилося від того часу, як проф. Л. був редактором „Діла“, але йому чогось трудно з тою зміною у відношенні політичних сил в краю погодитися. Ціла суперечка з „трудовиками“ це страта часу й паперу. Смішно просто твердити, що автономістична чи якабудь інша революція таких „велетів“ як „трудова“ партія відсвояє здійснення власної державності в сферу далекого ідеалу.“

Не цікава для нас теж і оборона дотеперішньої політики през. Петрушевича. Само життя осудило цю політику. Нам зараз не пора оглядатися постійно назад, не пора теж присвячувати поодиноким особам більше уваги, ніж вони на це заслуговують. В минулі дівимося лише постільки, щоб не повторяти старих помилок.

Що пишуть про „Громадський Голос“? Тов. Р. Сивак-Решета в Америці пише: — „Перепрашаю Вас дуже сердечно, що я такий довгий час не післав Вам належитості на 1924 р. Ваша часопис „Громадський Голос“ дуже мені сподобалася, то так її виглядаю, що тижня, як своєї Рідної Мами, — бо дуже цікаве все до читання. І про політику і про суспільне життя.“

350 літ української друкованої книжки. Цього року минає як раз 350 літ від того часу, як український друкар Іван Федорів, видрукував у Львові першу українську книжку „Апостола“. Сталося це в 1574 році. До того часу всі книжки були писані і через то і мало поширення. Від тоді коли книжки начато друкувати, стали вони значно дешевші і всем доступні. Кожний з нас знає яке велике значення має книжка. Знагоди це великої ручнії побуту в кожному нашою селі, де є нема, повстали українська бібліотека

Пожежа з небес. В Америці, в стані Небраска бачили люди, як з неба злетів метеорит. До білого розжарений засвігний камінь вдарив у стодолу одного селянина яку охопила в одну мить полум'я. Після пожежі найдено метеорит у землі, кілька стп. глибоко. Тому сто літ були сказані, що це, чудо і випровадили процесію з мольбами.

Політичні штани. Сір Ерік Думонд, секретар Союзу Народів, поїхав на запрошення представників національних меншин в Румунії з Букарешту до одного малого містечка в Семигороді, щоби особисто перевонатися, як Румуни обходяться з іншими народами. Делегація місцевого населення очідала його на двірці. Тимчасом в часі сну у спальні вагоні хтось забрав йому штані і сір Думонд мусів до делегації промовляти лишень з вікна. А заки йому на його жадання принесено нові штани, потяг по всім правилам румунської точності відіхав дальше. Секретар Союзу Народів вернув до Букарешту не вдіявши нічого, зате навчився, що з циганами не легка справа.

Вже чоловікови Й плати не дають. Німецькі часописи подають вістку про спроби одного вченого усунути в людині потребу сну. Вчений пояснює, що сонний стан походить з умучення клітин, яке можна буде без шкоди для тіла усунути при помочі електричності. Така віднова сили людини буде тривати кілька хвилин, а працездатність збільшиться о кілька годин в добу.

М. М.

ВОЛИНЬ.

І.

Короткий географічний нарис.

Волинська земля прийняла свою назву від старовинного, нині вже не існуючого міста „Волинь“, яке було про устю річки Гучви, що впадає до Буга на території Володимир-Волинського повіту.

Тепер там Городок-Набужний, що недалеко від Грубешова.

Сліди земляного валу, котрий свідчить про занесене місто, там є й досі.

До властивої — історичної Волині (по Горинь і Случ) належать повіти:

Повіти.	терит. в кім. ²	населення душ на 1 км. ²	густота на 1 км. ²
1. Володимирський:	6430,0	381.300	59,3
2. Дубенський:	3958,5	274.200	69,3
3. Ковенський:	7382,3	293.100	39,7
4. Кременецький:	3328,8	302.200	91,0
5. Луцький:	7467,8	360.100	48,2
6. Острожський:	3065,9	244.500	79,7
7. Рівенський:	8611,1	391.000	45,4
Разом	40.244,4	2.246.400	55,8

В наслідок рижського трактату 18 березня 1921 року ця територія зменшилась; значна частина (південно-західня) Острожського повіту, Ямпільська волость і окремі села Кременеччини, що тягнуться вздовж кордону до Збруча, відійшли до Радянської України *).

З Рівенського, Ковелського й Володимир-Волинського повітів, як більших розмірами, виділено нові повіти — Сарненський з Рівенського, Камінь-Коширський з Ковельського, Любомильський і Горохівський з Володимир-

* Не маючи під руками офіційних даних, доводиться загально сконстатувати зменшення Волинських земель, які опинились під польським зaborom.

Волинського. Повіти Камінь-Коширський і Сарненський приділено до воєводства Поліського.

До воєводства Волинського — Горохівський і Любомильський. Нову територіальну просторінь старих і ново-утворених повітів не подаємо знову таки за браком офіційних джерел. (Прим. автора)

Сновидичі, Нова Гута, Корець, Остріг, Білозірка, Щаснівка — витичні пункти, по яких протягнулась з півночі на південний захід кордонна лінія межі Польщею і Радянською Україною, котрі штучно розшматували землі, що під оглядом національно-державної ідеї творять органічну цілість.

Національні відносини на Волині до часу приходу поляків виглядали так:

На 100 душ населення приходить:

Повіти:	Українців.	Поляків.	Моск.	Жидів.
1. Волод. Вол.	72,9	8,37	2,74	10,42
2. Дубенський	68,22	6,51	4,46	11,48
3. Ковельський	78,49	4,59	3,83	11,91
4. Луцький	56,96	9,70	5,19	14,13
5. Кременецький	80,72	3,00	3,37	12,33
6. Острожський	76,86	6,61	2,54	10,80
7. Рівенський	60,48	9,19	3,48	15,97

Польська урядова статистика, яка за всяку ціну намагається збільшити кількість польського елементу в краю, виказує, що Поляків на Волині зараз мається 14-15%; цифра ця безперечно є видуманою.

Однак, які тенденції з боку польського уряду не були, вже з наведених вище цифрових даних видно, що Волинь по складі населення є цілком українською землею.

Широкою полосою між Бугом на заході аж по Тетерев на сході (Житомирський повіт) розляглась Волинська височина (плита). На півдні опирається в стрімкий спад Подільської

В Англії хліборобська гospодарка не виплачується.

В Англії площа засіяного поля зменшується, бо землю беруть до іншої потреби. Сіяння збігає не виплачується так, як другі промисли. Американський часопис „Таймс“ подає різні способи для піднесення хліборобського стану. Перший спосіб, то є піднесення цін на хліб при помочі мита на заграницький хліб і мясо. Також на бараболі треба, на його думку, наловити мита, бо з Голландії привозять дешевші бараболі. Також треба знижити залізничний тариф за перевоз хліборобських продуктів. Досі англійська влада відкидала вимоги аграріїв, що до накладення мита на заграницький хліб, бо виходила зі слухом думки, що високі ціни на хліб не поможуть хліборобам, коли вони мусять платити високу аренду льордам і взагалі, коли дешевий в краю хліб, то дешевші і промислові вироби.

В Англії є друга причина, чому хліборобство не виплачується. А це є висока аренда землі за землю, бо вся земля в Англії є власністю земельних багачів (льордів), які самі не ведуть господарства, а тільки опускають землю невеликими кусками в аренду фермерам. Тому англійські фермери домагаються також зменшення аренданого чиншу за землю.

Найнебезпечніша ріка в світі є ріка Колорадо в південній Америці. Вона така дика і зрадлива, що пробила собі глубочений яр, якого береги місцями високі на кількасот метрів. Приступ до цієї ріки такий небезпечний, що досі тільки одну частину її було вдалося прослідити і змапувати (записати в маєтках). Геологічний уряд американських Земляних Держав рішився зробити це діло. Сам директор мапового відділу вибирається на Колорадо зі спеціальними човнами, окрім для того зробленими, в яких пороблено окремі комори на випадок, коли човен затоне. Учасники виправи будуть прикріплені серед човнів і матимуть ратункові пояси і все потрібне. Росходитися про дослідження між 400 кілометрів в північній частині стейту Аризона. Хоч праці над описом ріки Колорадо ведуть вже від року 1909, то все таки дослідники оминали цю найнебезпечнішу частину ріки. Дослідники мають також виглядіти місця, на яких би можна побудувати греблі і інші будови для вихідження величезної енергії падучої води на ріці для промислу, особливо електричного.

Найдовша і найшвидша підморська лодка. Лондонська газета „Морнінг Пост“ доносить, що Англійські корабельні варштати кінчають будову підморського корабля „Х 1“, який буде найдовший і найшвидший з усіх підморських суден світу. Його швидкість на воді буде 33 вузлів; таким чином це підводне судно могли б супроводжувати великі воєнні кораблі й тоді, коли пливуть повною парою. Судно буде озброєне 61, цалевими пушками. Щоби оцінити який великий поступ зробила техніка, треба пригадати, що першу англійську підводну лодку побудовано в р. 1901 і вона плила зі скорістю 9 вузлів.

Найниша частина Волинської височини лежить між широкою, плиткою і багнистою долиною Буга та цілком до неї подібною долиною Стира. Височина підноситься тут ледве понад 200 метр. рівня, легко філяста і лагідно обніжується до півночі поліських болот. На схід від неї — між Стиром та Гориню лежить найвища частина (понад 400 метр.) тутешньої височини.

Неначе продовження високого північного рубця Поділля, тягнеться тут пасмо гір кременецьких (від м. Кременця на північний схід), падаючи стрімким, пороздіраним видорядами, берегом до півночі, лагідніше до півдня.

Гори ці після досліду проф. Тутковського — є цілком оригінальним утворенням природи і належать до т. зв. ерозійних гір. Кожна з гір цього пасма має свою окрему назву; відріжняють гори: Бону, Кулигівку, Черчу, Крестову й інш.

Найвища з них гора Бона — поверх 1000 метр. над рівнем води в океані є одною з найвищих гір в краю.

У її підніжжя в глубокій ярузі лежить місто Кременець, котре по свому природному положенню є найбільш цікавим містом в Зах. Волині.

Серед рівнини, яка тягнеться на північ від Кременецьких гір, підносяться зовсім ізольовані, цілком окремі горби зі стрімкими збіччями, рівностяними верхами, голі, камянисті, місцями навіть скелисті.

І тільки велична серед них Божа гора покрит

— Так ось воно! Не встиг хлопець на поріг, вже все село дзвонить... А на зборній кадюка! Помчуть, принесуть, заберуть Левка.. У Василихи аж зелені колеса шішли перед очима...

— Тале Й виплутути! Хіба може старий на коня поглядати, він у нас поринистий...

А далі не витримала, упала головою на терлицю. — Ой, бабусенько, ріднесем'я, прийшов май! Побитий... Щож нам теперинки робити? Заголосила.

Покудиха жувала губами, а очі бігали по подвір'ю, мов списами вищупуючи те місце, де сковався повстанець

— Сховайте його, ку, Василихо, сховайте, де він у вас?

— Ой, у, клуні, бабусенько, в клуні...

І навіщо сказала? Хіба тепер можна вірити людям? Та ще Покудис! По тисячі за повстанця захвалили Кадюки, а Покудиха до грошей як, муха до меду...

— Еге, піду-ж я, мабуть! Так сковайте його, ку, Василихо, сковайте. У клуню його, ку, в сіно сковайте Процівайте.

Ходіть здоровені, бабусю.. Що я вас проситиму, — не кажіть бабусю нікому, що Левко прийшов. Довідаються кадюки — він же в нас одинець...

І знову заплакала.

— Не турбуйтесь, Василихо й пари з рота не випадуть.

Покудиха Покудиха до воріт, а Василиха почала цвоккати пасмом по терлиці, мов та терлиці винна, що так складається життя.

Зачинилася фіртка за Покудихою, а через перелаз плинула Ординшина Настя. Причепурена, нагідки в підрівникові; очі налякані, а вдає зі себе веселеньку. І по образу видно — вже почула, що прийшов Левко. Кохалися вони з Левком, мали побратиця, та стара Ордиха не віддала. Все шукають для своєї дочки блага. І то сказати достатні люди Ординського в іх доходу.

— Добриден, тіточко, з п'ятницю будьте здоровені! — спіткайте мене, чого це я прийшла

— Скажеш, дочко.

— Просили мати, чи не позичили-б ви граблі? На додад буряків, а капусті дайте; чи то-ж то в такому господарстві граблі бракує?.. Тай близкий світ з майданку на вигін по граблі пертися? Аж усміхнулася Василиха.

— Знаю я, дочко, яких тобі граблі треба. У клуні там лежать граблі, піди лише провідай.

Настя мов-би й не до неї.

— Так я, тіточко, візьму, можна? Й побігла до клуні.

— Візьми, візьми, дочко.

Так. Викохувала хлопця, пестила, до школи віддала, сама молотила, щоб старий Левка до ціла не тягав — хай у колодочки вбивається, сили набирається, воно ще молоде.. Унадився хлопець до Просвіти, в книжки вдаришся — Українці ми, каже, мамо, а москалі з нас шкуру здирають. — Хай Бог боронить! де ті москалі, а де ми! Та чи вкраїці, то й Українці. А як настала та революція — зовсім одбив хлопець від дому. То його в якесь волосне земство вибрали, — у волості сидів, то з учителем злигався; а там прийшли большевики — хліб брали, а за ними кадюки, — коні, хліб беруть, що де западуть — все іхнє... — Піду, каже, мамо, оселі наші боронити від.. від.. От і слово таке сказав — і не вимовиши. Не пускала Василиху, плакала; нашо вже старий, тай той обізвався — сидів-би ти сину дома. Хай салдати воюють, у нас он жива не сьогодні — завтра.. Не послухав — пішов. Шоб останні корову забрали, каже? Хто-ж бороните наш народ від ворогів, як не ми самі — тату? багато говорив. І таї ніби все права, а школа було пускати хлопця. Хіба на те вона рук не покладала, нічне не досипала, щоб щулився тепер Левко по під тинням, як собака, страшно й у люде показатися. Так, так. Правду казав Левко. То такі прийдуть, то вже інші. Ті тебе большевиками визивають, а ти кадюками, та все по своєму порядку. Воно і нічого, хай-би десь собі порядкували, аби не внас, аби господарства не руйнували, останніх курочок не розтігали, а то таке — сяке, та все своє, до всього рук додавала, поперекові праці завдавала. Горе, горе, мовляв, ще й вік довгий. Живеш, як на острівку, — чи на крокви лізти, чи до долу падати. Еге, та що не справді Настя, й сорому не має — припинала до хлонця.

— Насте, чи ти по граблі прийшла?

— Егеж, тіточко, так я...

Та як не вдариться в слози — побитий, покалечений, що-ж його в світі Божому робити?

— Цить, дурна, якось вигоімо. Ажеж кохалися, навіщо-ж пустила?

— Ой не послухався мене, тіточко, непослухався, Україна, каже, міліща...

— Насте, де ти понялася, щоб тебе на всі чотири вітри розвіяло...

Уміла стара Ордиха лаятися, а як криконе, то не тільки на вигін — аж за селом по очеретах луна піде.

— Іди, доню, мати кличе! Годі! не плач, якось воно то буде — і нам не з медом.

Побігла Настя городами й граблі серед двору покинула. І знову наслунулася на Василиху тяжка хмарна думок, клубок під горло підкотився, руки — ноги мілють.. Хоч-би старий швидче прихав, на людях якось легче...

Привіз старий пшеницю, а сам, як земля. Мовчи відчинив ворота, віхав у двір, і лише, як проходив повз Василиху, буркнув.

— Іди, скидатемеш.

Василиха повісила на жертку пасмо, підставила під загороду терлицю, пішла.

Ні кінь не розпражений, ні рубель не роз'язаний.

Сидить старий біля Левка, журиться. Сіла в Василиху. Це — дурниці тату! Фершала покличете, він наш чоловік, скажете — я прийшов; він мене за два тижні відміксує.

— А дали, синку?

— Поберемось з Настею.

— Старі не віддадуть.

— Сама піде й не питатеме.

— Як то можна старих людей, сину, не шанувати. Та вони ж за нею тоді нічо не дадуть. Що-ж ти її голою візьмеш?

— З золотими руками, тату.. Може воно й треба старих шанувати, та не всі старі шани — гідні.

— Дуже вже ви мудрі повиростали, вишається Василиха, віде он має зі свого розуму! Ім-би було слухам нас старих, сиді-би дома — нічого-бше було.

— Мамо! Як ви не розумієте? В зімі у нас було забрано? забрали? Синю забрали? забрали Пшеницю, жито, ячіні, овес з комори вибрали — Хто? Кадюки та большевики — все москалі. Хоч-би наші люде. На кого-ж ви працюєте? Хіба мені не школа видає? Та хіба лише чужі люде — доти в нас порядку не буде, доти мусимо на них працювати, а вони питимуть та гулятимуть, як он на зборні кадюки ють. Треба повідомляти їх усіх мамо, та самим собі лад заводити.

І знову правда. Й нічого сказати Василисі на синові докази.

— Та тобі-ж тепер ні на працю, ні до церкви; в люде не можна показатися — вишається, батько — так і будеш, як злодій, у сіні тут гнити.

— Не буде, так, тату, не допустить народ; ви мусить прогнати окупантів. Заживсі тоді, так, як ще николи не жили.

— Та вже й так усе село дзвонить. Настя Ординшина прибігла, Покудиху принесло, все за Левка розніюту.

— Настя, то нічого, мамо, а Покудисі краще було не хвалитися.

— Сказала я, синку, витримала, та просила, щоб вона й пари з рота не випустила..

— Прекрасний подарок полковнику Пильову.. Руки зверні..

— Не дурно кажуть люде, що баба Покудиха лише розносить.

В часі свят пригадайте собі, що в тюрмі у смутику перебувають українські політичні вязні. Датки в грошах шліть до „Дністра“ або до Краєвого Союза Ревізійного, а в харчах привозіть до кухні для політичних в „Народнім Домі“ вул. Рутовського ч. 22. А не забудьте!! — Комітет допомоги політичним вязням.

З Ярославщини.

В Ярославі не добре. На висуненіх позиціях треба занимати передових людей. Та консисторія тим мабуть не журиться. І так спокійно під її оком, а власне з причини духовників наші парохіяни в селі Вязівниці, (де до церкви належить 90 мортів чорнозему) переходять на латинське, що рівнозначне з національною загибллю тих людей. Сталій парох по переживаннях у Теляргофі захорів, а заступав його о. Величко. Заходами пароха з Ярослава його усунено Громадянє б разів іхали за о. Величком до єпископа, але іх не преняли, Обурені селянин іншого священника не пустили, а долило оліви до вогню ще й поступовання о. Були, що вдарив одну дівчину в лиці. Ярославському парохові не залежить на обсадженню парохії в Вязівниці, бо.. краще брати доходи собі і з Вязівниці і з Ярослава. А тимчасом сотрудники, як і паламар ледве виживуть. Нічого дивного, що дяк утк на саме Різдво, а люде, що дивляться на ту господарку зражуються і переходять в чужий табор. Навіть той одної роботи, з якої живе, не вміє духовенство використати! Час уже, щоби тому положити край.

Семен-парохіянин.

Должок з місць.

Станиславівщина. Дня 9. квітня відбулися в Станиславові довірочні збори в школіній справі. По вислуханню реферату Д-ра Л. Бачинського ухвалено резолюції, в яких стверджено обмежування прав українського населення польською владою відносно науки у рідній мові, візвано все громадянство до рішучої оборони своїх прав та до піддергки учительства,

Візвано рівнож громадянство, щоби воно підперло матеріально і морально „Рідину Школу“, збирало факти про ворожі замахи на національний характер ріднього краю та подавало їх до відома укр. парламентарній презентації. Візвано громадянство до утворення на місцях канцелярій національної оборони та до їх моральної і матеріальної підтримки.

Подібні збори уладили залізничники дня 13. квітня і ухвалили подібні резолюції.

Дня 4. мая с. р. в салі укр. Сокола відбудеться „Віче“ в школіній справі, на яке укр. Парламентарний Клуб обіяв вислати двох послів.

Подгальчики т. Зборів. Перед віною, наше село вело перед в просвітій ро-

М. ДИКАНЬКО.

Уривок.

Від Редакції. Тут розказано про недавні події на Великій Україні, коли в 1919 р. Україну нищив царський генерал Деникін, караючи селян за революцію і за українську свідомість. Українські селяни, особливо молоді, ішли в повстанці Один з Деникінських офіцерів полковник Гільзов особливо відзначився дикою жорстокістю. Селян візивали деникінських розбішак "Кадюками".

На Постасся, в п'ятницю вранці, Василиху тъпода біля загороди коноплі, як ринула фіртка й у двір увійшла баба Покудиха. Бабу колись звали Горпиною, але за те, що вона за кождим словом додавала — кажу, а в неї виходило — "ку", прозвали її люде Покудихою. У Василихи похололо в грудах. Покудиха ніколи не приходить дурно. Вже як прийде до кого, так й чекай лиха. Недурно кажуть люде, що Покудиха лише розносить. А саме цієї ночі прийшов з повстанців Левко. Наскочили вони десь під Ведменим на кадюків, силу положили, а Левкові руку побито. Лежить тепер Левко в клуні на сіні бо в хаті небезпечно, — дивись ще кадюки трусити прийдуть! І болить у Василихи серце за Левка, слізозі очі застілають, що в терниці не видно. А до цього ще й баба Покудиха.

— Магай-бі вам!

— Дякую.

— З п'ятинкою будьте здорові.

— Будьте і ви здорові. Сідайте в нас, хоч он-дечки на дрівнітні.

— Негарні очі в цій Покудихі! Зеленкуваті щікі, як риска на воді, гострі, та все бігають, мов облавлюють тебе. Й важка Покудиха на око! Вже як ганяє на кого — як не пристріт, то пропасиня, або не від диха година причепиться. Й чого її принесло та саде в такий час.

— А дех це ваш старий, Василихо?

— По сюни поїхав.

— А я це собі чимчикую на шинтарь, дай, ку, зайду, провідаю Василиху, чи живем'я — здоровенько, чи худоба благоволушна,